

har skäl att hoppas, med större noggrannhet än i fordna tider.

68 ETT BESÖK PÅ RIGI.

Saima n:o 11 och 12 14. och 21. III 1844

I.

Rigi är verldskunnigt, ty Rigi finnes i Schveitz och utsigten från dess spets är den vidsträcktaste i hela landet.

10

Jag hade tillbragt natten i den lilla staden Zug längtande att engång hinna dessa snötäckta jettar, till hvilka jag med så varm åtrå skådat redan i Schwaben, dit de vid en Majmorgons strålar blänkte emot mig i guld och purpur. Deras djerfva resning uppöfver molnen, med hvilka man lätt förväxlar dem, och den skimrande belysningen föra dem bort i ett obestämdt fjerran, under det att de här och der insprängda mörka, snöfria fläckarne bilda likasom framspringande plataer, uppå hvilka man tror sig lätt kunna räkna hvarje rörligt föremål, om sådane der skulle visa sig, och flytta bergen nära till betraktaren. Det är, tror jag, denna dubbelhet, detta så nära och så långt borta, som gör deras anblick så mystisk. Den afviker också skenbart från alla optikens regler – kanske är den derföre så fantastisk. Ungefär 10 à 12 Svenska mils afstånd förökar icke litet det underbara.

20

Fastän något trött af föregående dagars vandringar, emedan dessa efter ett halft års hvila voro de första, kastade jag renseln hurtigt på ryggen, gick ännu en gång upp på husets plattform, för att stärka mig med anblicken af den lockande bergverlden, och sedan vägen mot Arth. En ung Tysk, jemte mig den enda gäst på stället, hade samma väg som jag, och vi hade snart öfverenskommit om ett ogeneradt reskamratskap. – Han var en tapper fotgångare, ehuru för tillfället i hvad man kallar något tränga skor, hvilka jag före vår skilsmessa blott obetydligt kunde utvidga. Vår väg visade intet utmärkt vackert, men slingrade sig behagligt fram långsamt Zugersjön öfverskuggad af träd och af de berg, vid hvilkas fot den var anlaggd. Det var en söndag, och folket rörde sig putsadt till kyrkan i Zug samt, längre fram, ifrån den i Arth. Här hade drägten ännu intet utmärkande, med undantag af en högstärkt vit hufvudbonad för de gifta qvinnorna och en och annan Schäferhatt i behaglig lutning fästad öfver flickornas långa flätor. Hvem skulle tro det? – de pryddes af sidenband och konstgjorda blommor.

30

Arth ligger vid foten af Rigi. Redan på andra sidan om Zug låg det grönklädda berget öppet för blicken, och äfven nära dess fot visade det sig som en enda stor kulle. Vår håg manade oss att snart få skåda verlden på dess södra sida, men middagssolen glödde het, och vi pröfvade rådligt att icke börja uppstigandet under inflytande af dess strålar. Jag kände ännu svedan i min högra arm sedan gärdagen, då jag tågat öfver Albis och då solstrålarne, som föllo vinkelräta mot bergväggen, verkligen brännde ända till olidlig sveda, så länge jag envisades att behålla rocken på mig. Alltderföre vände vi oss till Goldau.

40

Goldau är – nej var en by, ty nu finnas på dess fordna rum tvenne värdshus och en kyrka, och nära Goldau funnos tvenne andra byar, Ober och Nieder Busingen, och ett stycke väg derifrån en fjerde, Lovertz, af hvilken tre till fyra hus återstå. Och den dal öster om Rigi, uti hvilken dessa byar lågo, som fordom var så leende af små men rika trädgårds och åkertäppor och af blomstersådda ängar, är nu en

50

vildmark, full af uppstaplade grushögar och väldiga stenblock.

Dalen inneslutes mot nordn af ett 5 000 fot högt berg, Rossberget, på den motsatta sidan af ett par lägre berg och ändas i öster mot en liten sjö, invid hvilken Lovertz är beläget, och som här bildar gränsen mellan kantonerna Zug och Schwytz. Hösten 1805 hade varit ovanligt regnigt, isynnerhet förra hälften af September månad. På det mot dalen jemsluttande Rossberg, som var betäckt med rika betesmarker samt här och der spridda skogsdungar och enstaka hyddor, hade man redan

10 ett par gånger märkt lindriga jordskakningar, åtföljda af dofta och suckande ljud ur bergets innandöme. Detta berättades nere i dalen. Men dess trygga invånare gissade blott på grasserande onda andar och både något andäktigare än förr sin rosenkrans, då den dystra höst-qvällen stundade, och vesperklockans ljud bortdogo uti dalen. Så kom den 15 September. Hjordarne, hvilka redan flyttat ned från bergen, löstes såsom vanligt att beta kring dalens ängar, och folket spridde sig att samla skörden från valnötträden. Allt var så stilla, och dalen och sjön lyste så gladt i solens strålar, hvilka just nu, för första gången sedan fjorton dagar, vänligt blickade ned genom de delade regnmolnen.

20 Men det dröjde icke länge, förrän dessa åter slöto sig och nedgjötos i strida skurar. Ungefär två timmar hade dessa varat. Då hördes plötsligen ett förfärligt dån, som tusenfaldt upprepades af bergens echo. Förskräckta störtade invånarene i Arth ur de darrande husen och den lilla staden. Och då de blickade bort mot Goldau, sågo de endast den vildmark, vi ofvanföre beskrifvit, och stoftskyar, som af vinden drefvos bort öfver Lovertz sjön. Allt var åter tyst. Icke ens en enda af hjordarnes hundrade klockor klingade, ingen mensklig skepnad syntes, ingen stämma hördes. De sofvo alla, nära fyrahundrade män, kvinnor och barn, under det förskräckliga jordraset.

Rossberget stod der kalt och skådade ned öfver förödelsen. Det

30 långvariga regnet hade lossat hela jordskorpan från den fasta berg-grunden. De öfra lagren tyngde mot dem vid bergets fot. Dessa, upplösta af regnet, gäfvos slutligen vika, i det de höjdes och, då nu hela massan började hasa utföre, lager efter lager drefvos öfver den olyckliga dalen, ända uppför bergen på dess motsatta sida. Allt skedde med vild fart. Inom fem minuter var förödelsens verk fulländadt.

Trettiosex år voro förflutna, men det måste likväl vara med en sorglig känsla man vandrar öfver dessa de lefvandes grafvar. Stundens omsorger taga dock alltid ut sin rätt, och vi spisade här vår middag samt beredde oss med maklig hvila till färden uppför berget. Vi hade

40 knappt anträdt den, sedan solen sjunkit mot vester, och vårt uppstigande på östra sidan kunde ske i skuggan, förrän vi omringades af en svärm pojkar från de närbelägna hyddorna, hvilka täflade att få bära våra renslar. Man skämdes väl nästan att lasta dem på dessa unga axlar, men förtjenst var af dem påräknad, och så valde vi tvenne bröder i klappande träskor med höga spikbeslagna klackar. Jag hade alltid förundrat mig öfver det onaturliga i Dalfolkets fotbeklädnad. Men jag såg här, huru ändamålsenliga dessa höga klackar äro vid vandringar på bergen. Ty äfven vid nedstigandet gagna de genom att skära i den

50 branta gångstigen och gifva foten stöd, då eljest detta är besvärligare än uppstigandet.

Jag hade ännu aldrig kommit till 3 000 fot upp öfver öfriga kringboende människobarn, och detta i sakta stigande. Här hade vi en brant väg, ungefär 4 200 fot uppåt på en längd af en Svensk mil. Ty för sådana vandringar var der plats på den grönskande kullen Rigi, på hvilken jag med förvåning fann en mängd dalar och stora slätter och

småberg, för sig högre än något af dem man ser i Finland. Våra små bärare, den ena tolf, den andra 10 år gammal, trafvade på så muntert, att vi hade svårighet att följa dem. Den sednare kunde blott med största möda förmås att nu och då lemna renseln ifrån sig. Vi hvilade på halfva vägen i ett Kapucinerkloster, med tre munkar och omgifvet af tre värdshus, och förfriskade oss alla med vin och bröd. Men det oaktadt blef jag så uttröttad, att jag ännu nödgades hvila flera gånger under de sista femhundra fot, vi hade att stiga till Staffel, ett värdshus, hvarifrån det ännu är ungefär 400 fot till bergets spets. Herrarne behaga le? Äfven underskrifven tog sig den friheten några dagar sednare, då han besteg vida högre berg. Men var så god och försök första gången med fyratusen fot! – Solen lyste ännu der nere, men häruppe icke. Här störtade sig tunga, kalla dimmor, som med stormfart lågade från sydost, öfver berget ned i dalen. Man såg dem riktigt falla ned såsom annat tungt gods. För den qvällen var således all utsigt förhindrad.

Men före solens uppgång följande morgon voro vi uppe på bergets spets, 5 559 f. öfver hafvet, just i det solen höjde sig öfver Glarner bergen. Täta molnmassor icke långt under våra fötter dolde ogenomträngligt allt, som omgaf berget. Men sjelfva molnhafvet erbjöd den skönaste anblick. Upplysta af solen till verklig silfvergians, här och der med en lätt rodnad eller något litet spår af förgyllning, rullade dess vågor öfver hvarandra pösande såsom flockar af finkardad bomull, och man tröttnade icke att beskåda denna skiftande glans och svällande rörlighet, ehuru man lockades ifrån dess åskådande af andra Alpkedjans i morgonsolen färgrika snötoppar, hvilka stolt höjde sig öfver molnhafvet.

Så småningom öppnade sig i detta ett och annat håll, genom hvilket än en blånande sjö, än en brokig stad, än en rikt odlad landtlig nejd visade sig. Det var en underbart fantastisk syn att så der bakom molnens förlåt skåda icke rymdens döda blå, utan jordens i form, färg och bestämmelse vexlande gestalter. Man glömde dervid i sanning, att man sjelf ännu hade nöjet ega fotfäste på ett stycke af samma jord. Allt flera och större blefvo emellertid nämnda öppningar, och de enstaka företeelserna runno tillsamman och förvandlades till hela stora landskap, tills slutligen, klockan ungefär 10 å 11 förmiddagen, hela molnhafvet hade försvunnit, man visste icke hvart, och ögat öfverskådade en enda ofantlig karta, den man småningom sett uppvexa för sina blickar.

I söder och sydost låg den med evig snö betäckta, majestätiska bergverlden till en del skenbarligen så nära, att de 6 å 7 mil, som lågo emellan ögat och de närmaste, försvunno till mindre än lika många verst. Öfver dess mångfaldiga olika formade massor höjde sig äfven spetsar från första och största alpkedjan på minst 12 Svenska mils afstånd, och den i Alpernas geografi erfärne kunde här räkna alla deras notabiliteter. I kompassens öfriga riktningar utbredde sig för ögat en omväxling af sjöar, skogar, ängar, åkrar, städer, byar och kyrkor, såsom en skönt arbetad karta. Till denna höra hela kantonerna Zug, Luzern, Aargau ock Solothurn, samt delar af Schvytz, Uri och Untervalden, af Bern, Basel, Zürich, St. Gallen och Glarus. Närmast bergets fot ligger på ena sidan Vierwaldstädter, på den andra Zuger sjön, af en skönt blå färg, sådan man först ser Rhein hafva den vid dess utlopp ur Bodensjön, och i deras närmaste omgifning städerna Zug, Arth, Küsnacht och Luzern. Mot söder syntes Stanz i Undervalden, och i nordnen framskimrade de talrika landthusen kring Zürich. Förö-

frigt sjöarne Sempacher, Halwyler, Baldeker, Egeri, Lovertz och delar af Zürcher sjön. Oräkneliga äro de byar och enstaka boningar, gömställen för människornas förvillelser och sorger, hvilka på den närmaste delen af kartan äro synliga. Längre bort leda de slingrande vägarne blicken i ett blånande fjerran, der allt försvinner, och man ännu blott mot den klara himmeln ser de vågiga linierna af Schwartzvald i Tyskland och Jurabergen i Frankrike, på ett afstånd af mer än sexton Svenska mil.

10 Man har svårt att skilja sig ifrån denna anblick, säkert en bland de rikaste i världen. Men läsaren kan icke se dess rikedom, och den är för stor att icke förlora genom en detaljbeskrifning. Dessutom väntar oss vid nedstigandet en den ryligaste katastrof, som kan lära hvar och en att vandra varligt på Rigi och isynnerhet på äktenskapets farliga stråt.

(n:o 12)

II.

Ifrån den herrliga taflan var det påkostande att skiljas. Dess ofantliga utsträckning och den vexlande mångfalden af de föremål, som lifvade densamma, gjorde dess åskådande till ett studium. Men vissa vandrares vandring och hvila beror mindre af tycke och behag än af en liten obetydlig följeslagare på resan – af börsen. –

20 Vi togo vägen utföre åt Weggis, en liten ort vid Vierwaldstättersjön söder om berget. På denna stråt, som sänker sig så brant, att man tvingas tillryggalägga den i halft språng, passeras en badinrättning. Allt ifrån denna blir vägen den vackraste, man kan finna, och i all sin skönhet framstår utsigten vid ett på halfva färden beläget kapell.

Ett stycke förrän man närmar sig detta instänges vägen och utsigten mellan höga klippor, och man passerar till och med en korrt naturlig tunnel. Då man nu åter kommer ut i det fria, hänger det lilla kapellet der vid bergbranten, på en afsats, som jemnt lemnar rum för dess grundval, kringskuggadt af rika lummiga lindar. En hvilobänk invid 30 dess öppna dörr inbjuder den trötta vandraren till hvila, och madonnans bild skådar ur kapellets halfdunkel leende emot honom. Berget sänker sig från denna punkt ned mot sjön i en brant stupa och stiger lika brant uppåt, högt öfver den lilla helgonboningen.

Sjön låg lugn och glänsande klar som en spegel i aftonsolens milda belysning. Från dess vestra strand skimrade de hvita husen i Luzern, i öster framskymtade Brunnen, och ögat kunde der vid strandens krökningar söka platsen för den verldskunniga förbundsgrottan och klippan, upp på hvilken Tell gjorde det modiga språnget från Gesslers 40 fartyg. Vid bergets fot tittade den lilla kyrkans i Weggis tornspira upp ur skogen, och bortom sjön höjde sig i söder de eviga snötopparne, blickande från fjerran öfver de stränderna omslutande bergen ned i dess djup.

Vi hade knappt hunnit taga en öfverblick af allt detta och återkommande till stundens prosaiska omsorger gemensamt beklaga, att vi icke vid Kaltebad sökt en läskande dryck vatten, som kunnat mildra den törst, vi nu ledo, förrän bakom klippan en åldrig man framträdde med butelj och glas. Vi erforo snart, att det var öl han bjöd oss på, och under det vi i behaglig ro njöto af den oväntade förfriskningen, gjorde jag honom några frågor angående kapellet. Jag visste det, att hvarje 50 sådant har sin historia. Gubben förberedde oss genast på en berättelse, »sådana som få Gudshus hafva den,» och, sedan han försett oss med ännu en butelj af den läskande drycken, berättade han följande.

Weggis egde vid tiden af Franska revolutionens utbrott såsom nu ett värdshus med den mest landligt sköna belägenhet. Men detta värdshus

inneslöt då något mer än nu, nemligen den undersköna Kätchen, henne, som icke vågade fara till Luzern, emedan hennes närvaro der hvarje gång åstadkom ett upplopp af de skådeslystna och förtjusta beundrare, som trängdes kring henne. Och detta kände Kätchen alls icke lida. Hon såg väl dervid icke rädd ut, ej heller fällde hon just några sorgetårar. Men hon begaf sig dit blott i högsta nödfall, och det fanns intet tråkigare, än att för dessa resor ordna de glänsande dunkla flätorna och Schäferhattens band.

Också hade hon stort skäl att trifvas väl på fäderneorten. Ty det kunde knappt finnas en mera blygsam och tillgifven älskare än Heinz ifrån samma ort. Han var väl öfver åtta år äldre än skön Kätchen, men det såg likväl ut, som om hon varit hans första kärlek. Hon visste det kanske. Men Heinz var alltid så allvarsam; och det kunde hon icke med, ty det bådade tydligt, att hon i honom skulle få en herre. Tåligt bar han väl nu oket af hennes många nycker, flydde henne hela dagar, då hon visat honom ifrån sig, men närmade sig åter med strålande kärlek i de allvarligt blickande ögonen, så snart hon med en för andra omärkbar blick kallade honom tillbaka. Men också detta behagade icke. Qvinnan värderar sällan allt uppoffrande kärlek hos mannen. En dunkel känsla synes säga henne, att uppoffringen är hennes uteslutande rättighet.

Man påstod dock att hon en dag gråtit bittra tårar, sedan Heinz på morgonen gjort ett besök på värdshuset och omedelbart derefter låtit följa sig öfver till Luzern, för att lemna fädernehemmet. Sedan var han tillstädes i Paris, i Schweiszergardets leder, då Tuillierierna stormades. Allt han kom med lifvet derifrån, var hvarken hans eller de stormandes förtjenst, ty han låg redan nere bland sina kamrater med bröstet genomborradt af en pik. Men en gammal tjenarinna i slottet, som den påföljande natten vågade smyga ur sitt gömställe, hade stapplat öfver honom, der han låg utsträckt på golfvet af en korridor, märkte lif hos honom och sörjde medlidsamt för hans räddning. Med allt skäl skulle han derföre 30 år sednare kunnat anse Canovas lejon i Luzern vara en minnesvård äfven åt hans trohet och mod.

Lidande af sitt sår, blek och affallen kom han till Weggis. Hans första gång var till värdshuset, och Kätchen märkte vid första blicken, att hans förhållande till henne icke lidit någon förändring. Det enda besynnerliga, hon fann, var hans fullkomliga underlåtenhet att närma sig henne. Besynnerligt nog så verkade delta vida mer än hans förra undergifvenhet. Nu hade Kätchen naturligtvis icke kunnat lefva fulkomligt sysslolös under de två år Heinz varit borta. En med henne jemnårig ung man, Frans, hade genast tagit Heinz plats i värdshussalen i besittning. Men denna fästman lofvade intet bröllopp på många år. Och Heinz såg ändå stoltare ut i sin uniform, och Kätchens föräldrar och anhöriga lutade naturligtvis till förmån för den stadigare friaren. Så hände det sig, att Heinz innan årets utgång var den enda i Weggis, som tviflade på verkligheten af sin lycka att ega den sköna Kätchen till hustru.

Att se den sköna tärnan i en annans armar var mer än Frans kunde uthärda, fastän också den unga frun ingalunda med ovänliga blickar såg eller med hårda ord tilltalte den smärta blomstrande Fränzel. Då ryktet spreds, att han ville taga tjänst i Franska armeen, afrådde hon honom derifrån på det varmaste. Men detta gjöt naturligtvis olja i hans brinnande stridslust. Han ville dö, det var allt. Och han deltog i Napoleons första fälttåg i Italien.

Ungefär ett år hade förflutit, sedan han lemnade Weggis. Heinz lefde

derunder det lyckligaste lif, hade öfvertagit värdshuset i stället för sin gamla svärfader, umgicks dagligen med Engelska lorder och Ryska furstar och njöt lika ofta triumfen att se den beundran, de egnade åt den sköna unga värdinnan. Ingen resande målare lemnade Weggis, utan att i sin portfölj medtaga hennes porträtt. Också gjorde nu en finare teinte och vekare former henne mera skön och retande än någonsin. Hon hade fortfarande varit glad och yr och saknades aldrig vid ortens små fester. Men vid nämnda tid märkte Heinz i hennes uppförande en tydlig förändring. Hon var mera kall mot honom än eljest, men syntes derunder orolig. Ofta försvann hon, han visste icke hvart. Äfven han kände nu aningar om olycka.

Då började man i Weggis hviska, att Frans gestalt visat sig uppe på berget vid eremitkojan. Hvar och en förstod, att han var död, och att man sett hans skugga. Men hos Heinz, som sett Paris och icke trodde på andar, uppstego härvid underliga tankar. Han blef spion, och hvad han erfor, förde honom en tidig eftermiddagsstund på senhösten upp till kojan. Och under sin vida hlus dolde han vid denna utfärd tvenne sablar.

Eremitkojan var det nuvarande lilla kapellet. Här fanns också vid denna tid ingen annan invånare än en gammal Gudsmoders bild, som upprätthöll ställets fordna helighet. Ty här hade fordom bott en helig eremit, hvars reliqvier ännu utgöra den förnämsta helgedomen uti Kapucinernas kyrka på andra sidan om berget. Här infann sig nu Heinz och satt dyster och lyssnande på kojans tröskel. Hans spaningar hade nemligen gifvit honom den öfvertygelse, att Frans uppehöll sig på andra sidan om Rigi i Lovertz och – att han här, vid kojan, hade haft hemliga möten med Kätchen. Ämnen nog att försänka en mans sinne i dysterhet.

Frans hade lockad af de demoner i hans bröst, han redan medförde till Italien, deserterat från sitt regemente. I Weggis vågade och ville han icke visa sig, ty hans desertion var en outplånlig skymf. Men han hade gifvit allt till spillo, för att se och höra henne. Han smög ihärdigt omkring i flera veckors tid, tills ett samtal lyckades honom. Sett henne hade han ofta uppifrån berget, der han med få afbrott lefde dagen om, likasom ofta hela nätterna i Eremitkojan. Huru det lyckades honom att öfvertala Kätchen till möten härstädes, känner ingen. Men ett kvinnohjerter är vekt, och han lefde äfven blott af den föda, hon tillförde honom.

Länge hade Heinz icke väntat, förrän plötsligen hans unga hustru stod framför honom med en liten korg på armen. Stum, men blek och med en liten darrning på läpparne fattade han den förskräcktas arm och förde henne in i kojan, sköt till den gamla, tunga dörren och stängde den med en stör, som enkom för detta ändamål tycktes finnas der på stället. Hon bad, hon började förklaringar, men tyst och hviskande, ty hans blickar och tystnad gjorde henne rädd för sina egna ord. Men allt hade varit förgäfvat. Han satt der åter på en klippt kant med ryggen vänd åt kojan, lutande hufvudet i båda händer. Efter några minuters förlopp väcktes han ur denna ställning af raska steg, hvilka närmade sig genom hålvägen utför berget.

Från denna framträdde den väntade, Frans, röd af den ansträngda vandrigen och kanske af någon sinnesrörelse, då han nu så oförmödadt befann sig ansigte mot ansigte med den bleka, dystra Heinz. Denne pekade blott på den tillslutna dörren till kojan, hvarifrån en sakta jemmer och qväfda snyftningar hördes, kastade sedan den ena af de medförda sablarna för Frans fötter och förde handen ett lätt tag

öfver sitt ansigte, likasom för att qväfva den vredens ljungeld, som blixtrade upp i hans ögon och i en meteorisk rodnad flämtade på den bleka kinden.

Förberedelser voro här icke af nöden. I skarpa hugg flögo redan de båda sablarne mot hvarandra. Kätchen vågade nu högljudda böner, men ingen lyssnade till dem. Snart hörde hon ett och annat tungt hugg falla utan klang. Hvarje sådant, hvars betydelse hon anade, prassade genomskärande ångestrop öfver hennes läppar. En gång nådde ett klagans ljud hennes öra – det var Frans stämma, och hon kände nästan en rörelse af tröst. Men då hon lyssnade till hvad som skulle följa, förnam hon mellan svärdens redan mattare klang ljudet af en tungt arbetande andedrägt, och hon igenkände väl, att den tillhörde Heinz. Åter ljödo hennes böner och klagorop, men tystnade åter, ty hon hörde ett tungt fall, och svärdsklangen hade upphört. Allt var tyst. Nej, rosslande andetag nådde ännu hennes öra. Hon sprang till det lilla gallerfönstret, men härifrån såg hon blott sjön och den vida utsigten. Hon ansträngde sina yttersta krafter för att öppna den murkna dörren – allt var förgäfvets. Hon lyssnade åter – endast löfven föllo prasslande till marken. Sanslös dignade hon ned med hufvudet mot stentröskeln.

En kapuciner, som mot qvällen stretade uppför berget till sitt kloster, fann de båda rivalerna kalla och lugna. Frans hade fallit på platsen af ett dödligt hugg öfver hjessan. Heinz hade förblödt i sittande ställning, lutad mot den klippa, ifrån hvilken han uppstigit till striden, men satt nu med den slocknade blicken vänd mot eremitaget. En hviskande klagan inifrån detta röjde för munken den arma Kätchens närvaro. Han befriade henne ur hennes fängelse, och döden befriade henne efter två år från lifvets börda och den frätande åtanken på dessa uppträden. Före sin död hade hon förvandlat kojan till ett kapell, som ännu underhålles af de anslag, hon för detsamma bestämt.

Här på denna plats, der vi suto, hade således dessa passioner brunnit och slocknat! Men hvar finnes på jordens vida rund en punkt, der icke menskliga lidelser kämpat, den icke ångerns tårar fuktat?

69 GODA RÅD OCH DISKUSSION.

Saima n:o 11 14.III 1844

Borgå Tidning önskar »värdig polemik» och »diskussion.» Vi förvånades väl häröfver. Men fredlig och stilla som Saima är, beslöt hon genast gripa verket an. Vi betänkte derföre, om vi för att öppna en diskussion borde påstå, att Ostiakerne vid sin gudstjenst icke ropa »haj, haj,» utan hoj, hoj, eller med ledning af det utropstecken, B. T. hängt efter historien om den galna Tit. Bersel, hvilket tecken kunde uttydas: den lycklige! skulle insinuera, att sådana rön icke böra framställas allmänheten till exempel, utan att de blifvit besannade af egen erfarenhet – men vi bekänna uppriktigt, att en värdig diskussion i dessa ämnen skulle upptaga alltför mycket utrymme. Vi hade väl också kunnat yrka, att företalet till »Trones öfning till saligheten» icke innehåller, hvad B. T. påstår detsamma innehålla, isynnerhet som vi aldrig sett boken, men vi måste här frukta, att kanske en och annan af våra läsare sett den. Emellertid, och på det B. T. icke måtte sakna all diskussion, och då vidare det oskyldiga ämnet faller in i B. T.-s ekonomiska genre, taga vi oss friheten till diskussion framställa följande insända artikel, förbehållande oss, att B. T. om möjligt icke såsom hittills störer den